

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ПРОДЪЖКА

Брой 10 • год. ХСII • 24 май 2012 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

Най-старата тракийка чукна 107 г.

От Лондон издателство моли сина й да опише родовата история

Само преди два дни тракийката Кера Петкова Тодорова навърши 107 години. Тя е родена в Доганхисар през далечната 1906 г. Поне до момента не знаем за друг тракиец, който да е достигнал такава достолепна възраст. Миналата година при последното преброяване националната статистика призна, че най-старият българин е на 111 години от София, но не се е чуло да е свързан по някакъв начин с Тракия. В момента Кера живее с дъщеря си в Пловдив. Оплаква се от разни болестки и след счупване на таза се придвижва с колечка. Иначе е бодра и жизнена, твърди синът ѝ Господин Господинов.

Кера е от Калояновия род, който е бил много голям и известен. Дори е описан в книгата „Беломорските тракийци“, твърди Господин Господинов. Със семейството на Капитан Петко Войвода са били съседи. И двата рода - Калояновият и Киряковият, са се сродявали няколко пъти. Баштата на Кера Петко Калоянов е бил последният български „мюсюлман“ на Доганхисар. Титлата се е предавала по наследство поне от четирипет поколения. През 1913 г. обаче пристигна

представител на турската власт, който го кара да смени калпака с фес. Петко отказва и заради това е заточен с жена си, баба Злата, на остров Тасос.

Двамата имали 7 деца, като след Кера са природени още две. Когато започват гоненията, Петко успява да изпрати децата с роднини и съседи към България. Кера тогава била 4-5-годишна. Била много изплашена и през цялото време плачела. Накрая водачът на бежанската група се обърнал към най-големия й брат и го предупредил, че ако не я накара да млъкне, ще я удави в дерето. Някакси багтоко успял да я прилъже да млъчи и всички невредими пресекли границата. Първоначално се установили в Хасково и за по-малките се грижели най-големият брат, двадесетинагодишен, и най-голямата дъщеря. След две години родителите се завърнали от Тасос и цялото семейство се мести в село Мост, Кърджалийско. Кера си спомня, че майка ѝ често разказвала как гърците на Тасос ги държали гладни и им давали да ядат само зелени маслини.

Господин Господинов казва, че дядо му бил доста богат, имал много ниви и за всич-

ките му имоти сега изненадващо се намират почти всички документи в Агенция „Архиви“. Те са издадени още през 1920 г., но вече от гръцките власти.

В България обаче животът на фамилията е започнал отначало. Кера доста години е била тютюнороботничка. По-късно се е трудила в консервния комбинат „1 май“ в Пловдив. Но да не изпреварваме събитията. В село Мост неясно как според Господин Господинов семейството се сдобива с близо 20 дека земя.

Баща му Иван Господинов Тодоров също е тракиец, родом от Каракурджали. Заради това през 1941 г. двамата с Кера продават всичко, каквото имат до момента, и заминават в Гюмюрджина. Господин Господинов си спомня, че там баща му отворил книжарница на два етажета в самия център на градчето. Но съдбата им готви отново изненади. Навръх 9 септември 1944 г. невръстното още момче си спомня, че тогавашно комунистическо величие ги събрало на митинг и им обяснило, че според решението на партията „трябва да си дадем на братята гърци Беломорската Тракия“. Тогава ги подгонват самите гърци. Баща му успял да натовари семейството си на едно такси и през прохода Маказа да пресекат отново българската граница. По тях дори стреляли, но се отървали единствено с две дупки от куршуми в багажника на колата.

Продължава на 5-а стр.

▪ Бургаски хор изнесе благотворителен концерт в одринския храм „Св. Св. Константин и Елена“
Подробности на стр. 5

Инж.
Стефан
Златаров:

ДА НЕ
ЗАСТРОИМ
СТРАНДЖА
НА ПАРЧЕ

На стр. 3

В **ТОДОР КОРУЕВ** Рибново, Гоцеделчевско, в началото на май т.г. пред множество, в което жените бяха с шалвари, президентът Росен Плевнелиев заяви: „Аз освен че съм български президент, съм и европейски такъв, президент на една държава, член на европейското семейство, което трябва да познава цялото разнообразие и какво България може да предложи като мултикултурна, мултиетническа държава, която уважава миналото си, за да може да изгради бъдещето си.“ Но в този опит да приобщиеляните от Рибново към президентството, да признае правото им да бъдат „различни“, като в същото време се покаже и широко скроен европеец, Плевнелиев сътвори сериозен гаф. Обяви България за

от Южните Рогони. Такива гафове наливат вода в мелниците на Турция, която отдавна не крие неоосманските си претенции и желанието си да разширява влиянието на исляма у нас. Ние сме за сътрудничество със светска Турция, но сме против сътрудничество с ислямска Турция - така спомучливо Алекс Алексиев формулира каква трябва да е българската позиция. И правилно, защото „народният ислям“, който се изповядва от нашите мюсюлмани, не се нуждае от агресивността и враждебността на радикалния, който се въвежда в Кюстендил се страхуват, че срамията паметник, за която Турция дава пари да се ремонтира, може да се превърне в сборище на ислямисти не само от Турция, но и от Косово, Албания, Македония, Турция, която е стабилна икономически,

Сетносите - по-умно

мултинационална държава, намери етноси в нея. Истината е, че българската нация не се състои от разни народи и етноси. България е еднородна и еднородна държава, в която има етнически общности, но не и различни народи. А що се отнася до понятието мултикултурност, то вече излиза от употреба в Европейския съюз, защото не можа да се напълни със съдържание. Вярно е, че президентът Плевнелиев дойде от бизнес средите, той доскоро твърдеше, че не е полштик, и ако бърка, вина имат и оберижващите го, които подготвят словата му. Но не бива да бъде поставен в положение да не знае на каква държава е президент.

Такива изказвания по върховете отварят вратите за спекулации с етническата карта. Примерно случилото се в Рибново подкрепя враждебните натъни да се формулира измислен „помашки етнос“, сиреч да се отдели българите мохамедани от събратията си християни. Гърците не случайно измислиха „помашки език“ - понятие, с което определят говора на българите

• Тодор Корув

дава мило и драго за разширяване на културното сътрудничество. И ето плодотворна му: в Кърджали в читалище „Юмер Ломви“ празнуват 23 април - Ден на незабвисимостта и Ден на детето в Турция, и малчуганите пишат есе „Моят празник“ и получават награди от турския консул. Още един пример: в Института за българска литература на БАН работят по проект, финансиран от Турция. Прави се изследване на творчеството на писатели мюсюлмани у нас по времето на соцата.

Ивайловград и СТДБ ви канят на Илиева нива

Община Ивайловград, Съюзът на тракийските дружества в България, младежкия и женския съюз към СТДБ канят всички тракийци на поредичата мероприятия, посветени на традиционния Национален младежки тракийски събор в местността „Мемориален комплекс Илиева нива“ край село Глугово, община Ивайловград.

Събитието ще се състои на 2 юни 2012 г. с начален час 10.30 часа. Още на 1 юни обаче в програмата са включени детското представление „Щръклица“ и детски празник. По-късно след обяд ще бъде представена книгата на Димитър

Шалапатов „Българските християнски селища в Западна (Беломорска) Тракия“. На 2 юни сутринта ще бъдат поднесени венци и ще започнат честванията на „Мемориален комплекс Илиева нива“. По обяд е предвидено участие на детски тракийски състави на сцената на Илиева нива. Вечерта ансамбъл „Китна Тракия“ - Хасково, ще представи своя спектакъл на площада в Ивайловград. В 20.30 ч. пак там честванията ще завършат с тържествен гвардейски марш и празнична заря проверка. Записвания за участие на тел. 03661/60 90 или 0897611748.

Спор за честванията на 100 г. от Балканската война

Във вестниците вече се появява информация, че Стара Загора, Хасково и Благоевград „влизат в тежък спор къде да бъдат честванията на 100-годишния юбилей от Балканската война и че Стара Загора и Хасково са основни фаворити“. По този повод председателката на тракийското дружество в Стара Загора Петра Мечева написа отворено писмо до проф. Божидар Димитров, който застъпва тезата, че националните чествания трябва да бъдат в Хасково, защото „оттук тръгват войските за Одрин“. В писмото си тя излага своите аргументи защо Стара Загора трябва да стане център на нацио-

налните чествания. Пълният му текст е качен в сайта на СТДБ. Петра Мечева припомня, че според архивните материали, които се пазят във Велико Търново, на 30 септември 1912 г. в сградата на Старозагорската мъжка гимназия се установяват Генералният щаб и Главната квартира на Българската армия. Стара Загора е била център на дивизионна област. В града е била разположена Осма старозагорска Тунджанска дивизия, която общо е наброявала 36 хил. човека. В ранната зора на 5 октомври всяка от частите ѝ тръгва от своето местонахождение, преминава турската граница и приближава Сви-

ленград, където всички подразделения на дивизията се събират и се насочват към Одрин. На 5 октомври в църквата „Св. Богородица“ цар Фердинанд чете манифест и обявява началото на Балканската война. Петра Мечева цитира още редица факти, които според нея превръщат Стара Загора в град герой и център на световни събития в началото на войната през 1912 г. Заради това тя смята, че националните тържества за 100-годишния юбилей от Балканската война трябва да се проведат в Стара Загора. Мечева призовава проф. Божидар Димитров да се присъедини към нейното предложение.

Започваме подписка в защита на тракийските интереси

Ученици пишат за Балканската война

Съюзът на тракийските дружества в България обявява конкурс за написване на есе на патриотична тема, посветено на 100-годишнината от Балканската война. Решението за това беше взето на последното заседание на Централното ръководство на СТДБ. Материалите да бъдат до 2 машинописни страници, т.е. 5000 знака. В конкурса могат да участват ученици от 7-и до 12-и клас. Есетата ще бъдат оценявани и класирани от жури с председател проф. Васил Проданов, директор на ТНИ.

Крайният срок за изпращането им е 30 септември 2012 г. Десетимата наградени автори ще посетят Европейския парламент по покана на евродепутата Евгени Кирилов, който е и член на Върховния комитет на съюза. В Брюксел ще се запознаят на място с работата на народните представители от всички страни - членки на ЕС. Награденият творби ще бъдат публикувани на страниците на в. „Тракия“

СТДБ планира да внесе документа в Европейския парламент

Съюзът на тракийските дружества започва подписка в защита правата на тракийските бежанци и техните наследници. Тя ще бъде внесена в Европейския парламент, за да запознае евродепутатите с нерешения проблем между България и Турция за обезщетяването на бежанците. Това решение на Централното ръководство на СТДБ бе взето на последното заседание от 12 май т.г. Съюзът се обръща към всички членове на тракийските дружества, както и към всички патриотично настроени българи да подкрепят с подписите си Резолюцията на Европейския парламент от 21 май 2008 г. В предишния брой на в. „Тракия“ публикувахме онази част от нея, която засяга България. С подписите си тракийци ще застанат и зад поправката в доклада на Комисията по външна политика от 1 март 2012

г., предложена от българските евродепутати Кристиан Вигенин и Евгени Кирилов. С нея отново се призовава Турция да положи повече усилия, за да премахне неразрешените въпроси със своите съседи, в това число и неизпълнените международни ангажменти. Поправката всъщност визира допълнителния протокол към Ангорския договор от 1925 г., с който Турция се задължава да изплати компенсации на българските бежанци от Източна Тракия. Началото на подписката ще бъде дадено след нарочни пресконференции, които ще дадат регионалните организации по места. Към края на годината събраните подписи ще бъдат предадени в Европейския парламент.

Още през 1983 г. българското външно министерство пресметна, че Турция дължи на бежанците общо 10 млрд. долара

за отнетите през 1912-1925 г. имоти. Тя е признала имуществените им права с Ангорския договор от 1925 г. Размерът на пропуснатите ползи обаче е по-голям от стойността на самите имоти и дължимата сума вече далеч надхвърля тези милиарди. Необходими са нови преговори между двете страни, каквато е и препоръката на Европа.

На всички листа, на които ще се събират подписите, ще бъде написано: „Ние, долуподписаните, настояваме да се изпълни резолюцията на ЕП от 21 май 2008 г. и поправките в доклада на Комисията по външна политика на ЕП от 1 март 2012 г.“

Признавам, че досега държавната комисия за обезщетяване на тракийци се намира в латаргично състояние и въпросите, които ние сме отправили до правителството и лично до премиера Бойко Борисов във

връзка с нейната работа, висят във въздуха, коментира председателят на съюза Красимир Премянов. Според него ние нямаме отговор и доколко тези въпроси изобщо са били възпроизведени по време на последните междуправителствени разговори, които се състояха в Анкара. Затова трябва да се активизират българските институции, за да има съответните резултати. Нямам обяснение защо протоколите от съвместното заседание на двете правителства са засекретени, от което излиза, че българските

граждани, в частност тракийци, са лишени от гарантираното им право на информация, което конституцията им дава, смята Премянов. Според него със „секрети“ по никакъв начин не могат да се скрият болките на тракийци! Ще дойде време, когато истината ще излезе наяве. И тогава ще се разбере какви са били договореностите. Трябва да се знае, че колкото и големи „приятели“ да са министър-председателят и неговият турски колега, ако спорните въпроси не се решават, а се натрупват, полза от това нямат и двете страни, предупреждава председателят на Съюза на тракийските дружества.

БСП ПОДКРЕПИ ТРАКИЙСКАТА КАУЗА

На своя 48-и конгрес в резолюцията „България – нова социална държава“ БСП подкрепи тракийската кауза, като прие предложението да застане в защита на имуществените интереси на бежанците от Беломорска Тракия и Мала Азия и техните потомци.

Прието бе и предложението да продължи политиката на интеграция между отделните религиозни и етнически групи с оглед пълноценното им включване в подкрепа на европейските приоритети на страната.

Грижа за младите в СТДБ

Централното ръководство прие дружествата да са с единни членски карти

Укрепването на Тракийския младежки съюз и насочването на дружествата към приобщаване на младите хора към тракийската кауза е приоритет, реши на своето последно заседание Централното ръководство на съюза. То предлага да започне подготовка за конгрес на ТМС, който да приеме програма за масовизиране на тракийското младежко движение. Ръководството на СТДБ одобри доклада на председателя на младежкия съюз Димитър Иванов, както и модел за статут на младежкото движение като структура на СТДБ без юридическа самостоятелност. Решено бе също да се открие план-сметка на ТМС, като първоначално в нея се заделят 5000 лева от бюджета на съюза за 2012 година, а дружествата по места се включват в попълването й активно. Ръководството предлага на шефовете на младежкия съюз да се срещат редовно с него, за да може то да помогне в подготовката на конгреса. Препоръчва също така младежкия форум да се състои до края на годината.

На своето последно заседание Централното ръководство одобри и участието на съюза в различни обществени организации, като например Комитета за възстановяване и опазване на храм-паметника

„Ал. Невски“ и Комитета „Дякон Игнатий – Васил Иванов Кунчев (Левски)“.

Участниците в заседанието изслушаха информация за дейността и проблемите на ТД „Тракия“ - Свиленград, която представи неговата председателка Василка Ван-

гелова. Централното ръководство обръща внимание и отправя критика към председателя и членовете на УС на ТД „Тракия“, задето са допуснали конфликтите да се отразят неблагоприятно върху дейността на дружеството. То възлага на спе-

циализираното звено към председателя на СТДБ да извърши проверка на финансовата отчетност и да представи констатации и препоръки за подобряване на работата пред събрание на дружеството и Централното ръководство на СТДБ.

Предлага се също така дружеството да насрочи и проведе своето отчетно-изборно събрание до края на юли. На него в дух на откровеност и откритост да се обсъдят проблемите и да се вземат необходимите решения. За да се консолидират по-успешно членовете на дружеството, ЦР предлага да се направи промяна в устава, която да въведе поста почетен председател на ТД и за него да бъде предложен инж. Георги Манолов – кмет на община Свиленград.

На заседанието председателят Красимир Премянов отчете извършеното по увечаване паметта на Костадин Карамитрев. Решено бе мероприятията да бъдат проведени на 5 октомври 2012 г. във връзка с 80-годишнината от рождението му.

На заседанието на ЦР на СТДБ бе приета и план-програма на съюза за отбелязване на 100-годишнината от Балканската война под наслов: „1913 година - не забравяйте, но не отмъщавайте!“ До седмица членовете на ръководството могат да направят писмено нови допълнения към нея.

Във връзка с членството на съюза в Регионална асоциация на общини „Тракия“

бе взето решение да се състави работна група, която да определя участник от състав си за съответното заседание на асоциацията и да изготвя позиция по въпросите, включени в дневния ред. Нейн председател е Красимир Премянов, а членове са Петра Мечева, Стефан Танев и Краснодар Беломорски.

Ръководството на съюза реши също да се създаде друга работна група, която да изготвя позициите на СТДБ и да определя участник в заседанията на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси към Министерския съвет. В нейния състав влизат Красимир Премянов, Краснодар Беломорски и Мирослав Попов – експерт, бивш заместник-председател на НССЕИБ.

Съюзът на тракийските дружества да има единна членска карта за всички свои членове, реши още Централното ръководство. Нейният проект бе утвърден, а също така бяха приети предложеният подход и организацията за издаване на членските карти.

На своето последно заседание ръководството утвърди решението за създаване на редакционна колегия на в. „Тракия“, в която влизат Никола Инджов, проф. Иван Филчев, проф. Васил Проданов и Тодор Коруев.

ИНЖ. СТЕФАН ЗЛАТАРОВ,

директор на Природен парк „Странджа“

Инж. Златаров, преди седмици показно бяха съборени строежите за комплекса „Златна перла“, но според новия устройствен план там отново може да се строи. Каква част от защитената територия на парка е заплашена от това строителство?

-Няма действащ нов общоустройствен план на община Царево. Изменението му бе обжалвано още през 2008 г. от Асоциацията на природните паркове в България, а впоследствие новото ръководство на екоминистерството оттегли положителната екологична оценка на плана, издадена от предишното ръководство. Без такава оценка планът не може да влезе в сила. Той трябва да се преработи. Освен това теренът влиза в 100-метровата защитна ивица, предвидена в изменението на Закона за Черноморското крайбрежие. А новият строителен министър категорично заяви, че няма да допусне новото застрояване на този терен. Да се надяваме, че това наистина ще е така.

-Кризата не намали ли инвестиционния натиск над Черноморието?

-Инвестиционният натиск за ново строителство е най-голям тъкмо по Черноморското крайбрежие. Без план за управление на парка и без действащ общоустройствен план на община Царево съществува действителната заплаха да се строи „на парче“ - непрекъснато да се съгласуват инвестиционни намерения, които не отговарят на статута на парковата територия.

-Какво може да промени планът за управление на парк „Странджа“?

-Планът за управление е стратегически документ, предопределящ развитието на територията за следващите 10 г., след което той ще се актуализира. Смисълът му е постигането на компромис между човешките дейности в парка и опазването на природата в най-общ смисъл. Компромисът трябва да гарантира запазването на биологичното разнообразие, което е приоритет, като по този начин се осигури устойчиво развитие на територията. Същността на плана е разпределянето на цялата територия на няколко зони с различна степен на защита. Във всяка от тях ще има различни норми и режими на ползване на природните ресурси.

В плана също са предвидени най-наложителните дейности през тези 10 г., които ще спомогнат за опазване на биоразнообразието и за постигането на тази устойчивост. Например зоната, предвидена за разширение на населените места, е многократно по-малка от предвидената в ОУП на община Царево и оттук произлиза първото голямо противопоставяне на местната власт.

-Възможно ли е да се строи по друг начин?

-На 2 км южно от град Царево, след плажа „Нестинарка“ и корабния завод, е границата на Природен парк „Странджа“. Според националното законодателство в защитените територии не могат да се извършват дейности и строителство, които да увреждат трайно природната среда или да налагат промяна на предназначението на земеделските или горските имоти. Всеки собственик има право на ниско строителство - до два етажа, в рамките на стопанския двор, който пък не може да надвишава 10% от площта на имота. Такъв тип строителство с обширни лозови или овощни масиви е естественият ландшафт, който посетителите на парка очакват да видят в една защитена природна територия.

Що се отнася за строителство от „друг“ тип, то трябва да се изясни, че населените места и селищните образувания във

строителство ще донесе и вече носи икономически загуби. Неслучайно в редица развити в туристическо отношение страни масово се събарят огромни курортни комплекси, защото интересът към тях непрестанно намалява и те носят растящи загуби. Това вече се случва и у нас в презастроените курортни комплекси, какъвто е например „Слънчев бряг“, където голяма част от хотелите остават празни.

Но невъзможно е да се намери инвеститор в природосъобразно строителство, ако той не може да се облегне на традицията или поне да не получи изричната гаранция на местната и държавната власт, че и околните територии - извън неговия имот, - че ще се развиват планово и дългосрочно по природосъобразен начин...

-Какво е отношението на местните хора към презастрояването на Черноморието?

-Местното население в

Да не застроим Странджа на парче

физическите граници на парка се изключват и не спадат към неговата територия.

Не става дума въобще да не се строи, а да се строи на базата на нов устройствен план при влязъл в сила план за парка, а двата плана да са съобразени с най-съвременните екологични и природозащитни норми, а така също да са предмет на широк консенсус на всички заинтересовани страни. Сега освен че масираното строителство промени околната среда, но то ограничи достъпа на гражданите до плажната ивица и до морето. Освен това Южното Черноморие е важен миграционен коридор за разпространение на множество безгръбначни, влечуги и птици и урбанизацията му вече затруднява тези процеси.

-Смятате ли, че инвеститорите наистина могат да се съобразят с екологичните изисквания и да развиваме нов вид туризъм, който е модерен по света?

-Напълно е възможно и дори е икономически ефективно, но трябва да се промени мисленето и да се изгради екологична култура както у инвеститорите, така и сред местното население. Да се разбере, че стремежът към бърза печалба чрез екологонесъобразно

община М. Търново, община Царево и част от община Приморско принадлежи към източнорупската етнографска група. Източните рупци преди освобождението на Странджа през 1912 г. са живели в цяла днешна Турска Странджа и части от Източна Тракия, като основен разселнически център са били М. Търново и околните колибарски селца. Преобладаващата част от населението с изключение на няколко села са коренни местни рупци, докато другите са бежанци през 1913 г. от Турска Странджа - от 40-50 села и няколко малки градчета. По-голямата част от населението на община Царево и Приморско, основно морските селища, са рупци, бежанци от цяла Турска Странджа и Източна Тракия. Те заселват опразнените след 1913 г. от гръкоговорещото население приморски населени места, включително селата Кости и Бродилово. Бащините им земи завинаги остават в Турция. Може би затова през периода на голямото строителство по морето поради високите цени по-лесно продават земите си.

Странджанското рупско население винаги е било много будно и предприемчиво. То е свързано с историческата местност Хасекията (султан-

ски вакъф, където до края на XVIII век на мюсюлмани е било забранено да се заселват). Това обстоятелство е формирало свободолобие и високо самочувствие - при това у тях е било вродено преклонение пред природата и най-вече пред гората, от която са се прехранвали.

За съжаление повече от 30 години районът изживява демографска катастрофа, като носителите на самобитното духовно и етнографско наследство обезпокоително намаляват, така че днес трите общини наброяват по-малко от 10 000 човека. Хората са много добри, но по морето са заразени с бацила да продадат и да вземат 100-200-300 хиляди евро. Но и там има здрав разум. След като направиха големите хотели на къмпинг „Нестинарка“, царевци на собствен гръб изпитаха какво може да им се случи. В града вече почти няма хора, които да дават квартири през лятото. Бъдещето на повечето е да бъдат прислужници, бармани, сервитьори или камериерки. Според мен това не е много достойна участ.

Днес в Странджа се заселват главно роми, които работят в дърводобива и идват от Котленския Балкан. 75% от децата в ахтополското училище вече са ромчета, а в М. Тър-

ново те са около 40%. Скоро Странджа - след повече от 1000 години история - ще е напълно променена.

-Къде в парка могат да отседнат природолюбители и какво най-вече задължително трябва да видят?

-Странджа е богата на разнообразни пейзажи, но общото за всички тях е гората - изобилието на дъбови и източнобукови гори. Ако тръгнем от Черноморското крайбрежие на запад към високата част на планината, най-напред ще видим устието на р. Велека. Омайна е долината ѝ с нейните меандри в средната част. Особено екзотична е зоната на зеленката, когато цъфти. Струва си да се види и местността Силистар. Мощно се извисява Голямата Папия между Царево и Ахтопол. Величествена е вековната гора в местността Парория и резервата „Зунбуджак“. Мистика лъха от най-святите оброчища - Индипасха, Влахов дол - Голямата аязма, пещерата Св. Марина...

-Има ли в парка растения, които не се срещат никъде другаде по света и колко от тях са вписани в Червената книга на застрашените видове? Какво отличава Странджа от останалите паркове?

- Почти цялата територия на парка е убежище за релик-

тни видове и съобщества от минали геологични времена. Той предоставя единствената в Европейския съюз възможност за досег до „живия“ терциерен музей на континента. В Странджа се срещат 64 реликтни вида, като за седем планината е единственото убежище в Европа. Много от тях са основни образуватели на съобществата, напр. източните бук и горун, зеленката, странджанското бясно дърво, чашковидната и багрилната звъника. А други видове са с най-голямо природозащитно значение - странджанска боровинка, странджанско великденче, странджански дъб, колхидски джел и др. По принцип България е на четвърто място в Европа по ендемични видове, а в Странджа се срещат 56 вида, характерни единствено за нея. Локални ендемити са странджанското великденче и Йордановото подрумиче, а за Западното Черноморско крайбрежие - ауринията.

-Извън курортите има ли други инфраструктурни проекти, които застрашават биоразнообразието в парка?

-Към момента от българска страна такъв мащабен проект няма. Страшното е, ако Турция построи атомна централа в Иниада - само на 15 км южно от Резово, както се говори.

ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ ВАРНЕНСКОТО ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО „КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА“

Пазим завета на дедите

Всичко започва преди 116 години

ВЕСЕЛИНКА АЛЕКСИЕВА

Точно преди 116 години на 12 май 1896 г. е било учредено първото тракийско дружество във Варна, станало по-късно основоположник на тракийската организация в България - Преселенческо дружество „Странджа“. Инициативата била на братята Петър и Никола Драгулеви, Капитан Петко Войвода, д-р Младен Желязков - племенник на екзарх Антим I, който бил избран за първия председател, и още стотина тракийски бежанци, събрали се в училище „Методий“. Тук на 24.09.1922 г. е основано и първото тракийско младежко благотворително културно-просветно дружество „Екзарх Антим I“. И отново във Варна през 1929 г. е създаден първият Дамски комитет.

И тази година варненските тракийци отбелязаха подобаващо рождени ден на своето дружество. В препълнената зала на дом „Тракия“ звучаха аплодисментите за младите изпълнители от фолклорна формация „Магда Пушкарова“, които зарадваха публиката с любими тракийски песни.

С тържествения концерт „Тракия - свещена и свята“

Фолклорна група „Магда Пушкарова“ открива тракийския събор в Одрин

варненското тракийско дружество участва и в Майския салон на изкуствата. И след толкова години в дружеството все още продължава работата по издирването на нови документи за тракийските бежанци, дошли във Варна, за първото тракийско младежко дружество, за първия дамски комитет. Откриваме още снимки и документи за Капитан Петко

Войвода, данни за председателите на дружеството от създаването до наши дни и др.

Летописците са били лаконични в разказите си за миналите години, но в оскъдните им хроники намираме достатъчно, за да узнаем как и защо нашите предци са дошли по тези земи. Продължаваме да допълваме фактите и документите и днес. Затова и в книгата за историята на варненското тракийско дружество „С Тракия в сърцата“, чийто автор е голямата радетелка за тракийската кауза Христина Стоева, намираме много истини за това българско население. То е имало твърд дух, силно е обичало родината си, бранило е вярата дори с цената на живота и макар прокудено от земите си, е съхранило българското и го е предало на следващите поколения.

За различните форми на дейност във варненското тракийско дружество може много да се говори. Художествените му състави имат богата творческа история. Веднага след възстановяване на дружеството през 1990 г. продължава дейността си народен хор „Тракия“ с художествени ръководители Калина и Георги Германови. Създава се и дамска вокална група „Варна“ за патриотични и шлагерни песни с ръководители Величка и Станю Станеви. Започва работа детска школа по народно пеене под ръководството на Калина Германова. В нея се подготвят, а през 2000 г. някак естествено порасналите вече изпълнители се включват в новата фолклорна формация „Магда Пушкарова“.

Дамският клуб „Поля Терзистоева“ с председател Петя Алексиева също работи за съхранение на традициите, провежда благотворителна дейност, тържествено чества и празника на жената тракийка 8 март. Вълнуващо премина тази година и великденската седянка с богат базар на яйца, украсени от възпитаниците на

Музикално-поетичен спектакъл „Тракия-свещена и свята“

детската школа по изобразително изкуство с ръководител Любляна Михайлова, както и с кулинарните изделия на тракийки. По покана на клуба бе открита и самостоятелна изложба живопис на тракийката от Първомай Тоска Запрянова. Организирана бе поетично-музикална вечер с поезията на Руска Даскалова и изпълненията на цигуларката Геновева Бурова.

Възрастните ни членове са обединени в клуб „Ветераните тракийци“ с почетен председател Христина Стоева и председател Надя Чернева. Те винаги намират време да запознаят членовете му с новостите в дружествения живот.

С голямо задоволство можем да отбележим и признанието, с което бе отличена за приноса си в образованието и духовното развитие нашата „жива история“ Христина Стоева. По случай Деня на св. св. Кирил и Методий и българската писменост и култура от фондация „Отворено общество“ й връчиха награда.

Дружеството проявява особена грижа към дейността на децата и младежите, които членуват в ТМД „Екзарх Антим I“.

Те изучават пеене, народни танци, изобразително изкуство. Театралното студио „Арти“ също се радва на голям интерес.

Освен утвърдените дейности варненското ТД „Капитан Петко Войвода“ не престава

да търси нови форми за изява и за популяризиране на своята дейност. От началото на тази година създадохме собствено телевизионно предаване „Жа-

На Гергьовден в Пърция

Стана традиция да празнуваме 6 май по български и християнски в църквата „Св. Георги“ в Одрин, когато е и храмовият празник. Тогава там се провежда и тракийски събор. Начело със своя председател Румяна Вълчева варненци пристигнаха със специално организирани автобуси. Отвсякъде се стичаха хора в приповдигнато настроение, деца се смееха, християни и мюсюлмани - всички дошли да уважат двата празника, храмовия и Гергьовден. В църквата ни посрещнаха отец Александър Чъкърк и съпругата му Мария като добри стопани. В двора на черквата имаше подредена благотворителна изложба, подготвена от децата в школата по изобразително изкуство към православния храм. След празничната служба фолклорната формация „Магда Пушкарова“ изнесе малък концерт в църковния двор. Благодарение на нашите млади тракийски дарования всички гости на храма „Св.

рава“ в тв ”Черно море“ - Варна. То е посветено на българския фолклор и се излъчва на живо всяка неделя от 12.00 до 13.00 ч. с водеща младата народна певица Цветомира Димитрова.

Сред предстоящите ни планове е националният фолклорен конкурс „С песните на Георги Германов“ по повод неговата 70-а годишнина. По пътя на този тракийски певец вече са тръгнали децата и внуците му.

В бъдещите си изяви дружеството е планирало да отбележи и друга важна годишнина - един век от началото на освободителната Балканска война. Ще има поклонение пред Арката на 8-и Приморски полк, документална изложба „Участието на варненските тракийци в Балканската война“, тържествено събрание концерт, открит урок по история с учениците от ОУ „Капитан Петко Войвода“ в кв. „Галата“. Дамският клуб „Поля Терзистоева“ и Клубът на ветераните подготвят различни рубрики. Младежкото дружество организира пътуващ семинар на тема „По стъпките на нашите деди по време на Балканската война“ с изкачване на връх Шейновец.

Варненското дружество „Капитан Петко Войвода“ е обществена патриотична организация със здрави традиции и заслужено здравеопазвателен авторитет не само във Варна и региона. То е водеща организация в тракийския съюз, доказала, че членовете му са достойни последователи на делото на своя патрон Капитан Петко Войвода.

Предаването „Жарави“ с гост доц. Йорданка Неделчева

Варненското хоро в Одрин

Христина Стоева - нашата „жива история“

В одринската „Св. св. Константин и Елена“ в работно време

Т.нар. отработване на празниците тази година напълно обърка честването на Св. св. Константин и Елена в едноименната одринска църква. Заради работните дни през уикенда за храмовия празник дойдоха малко хора, докато в минали години тук се събираха до 2000-3000 души, коментира уредникът на храма Христо Христов. За да се съобрази с разместената работна седмица, отец Александър Чъкърък пренесе службата в неделя, но групи идваха както още в събота, така и в понеделник на самия празник. В събота голяма група от Съюза на запасните офицери от Бургас поднесе венци пред паметника на Екзарх Антим I в двора на църквата. С тях беше и новоизбраният председател на тракийското дружество в града Димо Карабелов. На неделната служба пък присъстваха тракийци от Харманли, Свиленград и Крумовград. На следващия ден, на самия храмов празник, когато тракийци по традиция правят своя събор тук, пристигнаха и хора от Варна, Хасково, Бургас, Малко Търново, Сливен и Ямбол. За съжаление не получихме разрешение от Вселенската патриаршия свещеници от България да отслужат тържествена литургия. Поради това празникът не бе отбелязан подобаващо. И с настоятелството на българските храмове в Истанбул имаме известни спорове кога точно да се правят тракийските събори, когато празниците не съвпадат с почивните дни, обясни шефката на Варненското дружество Румяна Вълчева.

Колкото до неделя, празникът „стана“ благодарение не само на тракийските дружества, а и на други гости от различни български градове. В началото те разгледаха подредените в преддверието картини на две наши художнички - Тоска Запрянова от Първомай и Донка Момчилова от Пловдив. Изложбата е част от Дните на българската култура в Одрин, които се организират от Съюза на тракийските дружества. След неделната служба, изнесена от отец Чъкърък, малцината посетители станаха свидетели на изключителен концерт. Смесен хор „Бургас“ с диригент Светла Стоева представи своя репертоар от църковни песни и благодарение на отличната акустика преживяването беше забележително. Песнопенията доказаха по неповторим начин как християнството успява чрез музиката да достигне с лекота до сърцето. От друга страна, бургазлии потвърдиха изключителните качества на българските

Благотворителен концерт събира пари за друг цариградски храм

Уредникът на църквата Христо Христов

хорове, които изправят на крака публиката по всички световни сцени. Със своя благотворителен концерт певците от Бургас се надяват да подпомогнат финансово възстановяването на иконостаса в „Св. Стефан“. Те за втори път се включват в дарителската кампания „Да съхраним българската църква „Св. Стефан“ в Истанбул“, която започна на 1 септември 2011 г. по инициатива на фондация „Български православен храм „Св. Стефан“ в Цариград“. Седмици преди да дойдат в Одрин хористите пъха в името на благородната кауза в Истанбул. В „Св. св. Константин и Елена“ те изпълниха български и руски църковни песнопения, като солист беше певецът от Бургаската опера Диман Панчев.

Кампанията на фондацията цели да набере средства за цялостното възстановяване на иконостаса на българския православен храм на брега на Златния рог, който не е реставриран от освещаването му през 1898 г.

След хора пред публиката се представи фолклорен и танцов състав „Седенчица“ от Пловдив към Централния клуб на пенсионера. Освен народни песни те изпълниха и стари градски шлагери.

Които са ходили скоро в „Св. св. Константин и Елена“, знаят, но които все още не са я посетили, когато се запознаят с нея, ще оценят по достойнство изключително красивата ѝ реставрация. Според уредника на църквата

Христо Христов, който вече 12 г. е преподавател по валдохорна в местната консерватория, тя е възстановена по точните първоначални планове. Навремето не е имала камбанария, затова и сега четирите ѝ камбани са поставени в двора на специална поставка. Църквата се намира в махалата „Абдурахман“ в непосредствена близост до мястото, където река Тунджа се влива в Марица. Тя е построена от българи, преселили се от Тракия и Западна Македония в село Булгаркьой, Кешанско, в Беломорска Тракия, останало днес в Турция. Баш майстор бил Константин Казака, който я издига през 1869 г. Храмът е реставриран едва през 2008 г. със средства на българската държава, на общини и фондации у нас, както и с много дарения от обикновени българи. Две от

Бургаското дружество на запасните офицери

Камбаните са поставени на специален постамент

камбаните ѝ са дарени от Старозагорското тракийско дружество и Женския тракийски съюз, една е от певеца Илия Луков и една от бизнесмени от Ст. Загора, разказва Христо Христов.

Историята на църквата всъщност започва още през 1860 г., когато българите в Одрин се об-

диняват в дружество „Народно общество“. С парите, завещани от родолюбив българин - чорбаджи Найденов, купуват земя в квартал „Киришхане“ за строеж на църква. Тогава мястото се е намирало в една от четирите български махали в града. През март 1869 г. се полагат основите и до

септември храмът е съграден, като застроената му площ е 550 кв.м. Освещаването обаче става чак през 1872 г., когато вече има Българска екзархия.

Сега след реставрацията църквата е изключително красива, а дворът ѝ е прекрасна градина с необикновено изящни рози.

Най-старата тракийка чукна 107 г.

Продължава от 1-а стр.

Самият Иван обаче останал в Гюмюрджина - може би с надеждата да спаси част от имуществото. Бавил се 4-5 месеца и Кера вече го мислела за убит. Но такава е съдбата на бежанците, коментира Господин Господинов. Семейството се установява в Пловдив, където Кера живее и днес.

Синът Господин пристига през 1970 г. в София. Става пилот и прекарва доста години в авиацията. Заради първата категория труд сега му се събират 97 години трудов стаж. Понеже 10 години е представител на авиокомпанията ни в Западна Африка, го правят почетен консул на Република Гана. Той все още изпълнява с гордост задълженията си. Инак рисува картини, прави маски в африкански стил и фигури от дърво. Синът и внукът му продължават семейната професия и са пилоти. Заради необикновената съдба на семейството от лондонско издателство предложили на Господин Господинов да опише родовата си история. Засега обаче той все още не може да намери време за това.

Фигурата на Патриарх Евтимий в Лозенец е дело на Г. Господинов

Фолклорна група „Седенчица“

▪ Тъжните руини в българската махала в Лозенград

ДИМИТРИНКА СМОЛЕВА

Рано сутринта на 5 май потеглихме с автобус към равна Тракия и Странджа планина. Идеята бе на ръководството на софийското тракийско дружество, което организира за своите членове двудневно пътуване по маршрута София - Созопол - Малко Търново - Лозенград - Одрин. Основната цел беше да се запознаем с историческите забележителности на тези градове и да вземем участие в тракийския събор на Гергьовден по случай храмовия празник на българската православна църква „Св. Георги Победоносец“ в Одрин.

Още в ранния следобед пристигнахме в Созопол и направихме чудесна разходка из старинния град с неговата неповторима архитектура и екзотична морска градина. Разгледахме частичната възстановка на древната псевдобазилка от IV в. Видяхме основните на старинна триабсидна църква до самия бряг; разкрита наскоро след разрушителната морска стихия през тази зима. Там в момента се провеждат проучвателно-възстановителни работи и се откриват ценни находки. В църквата „Св. Георги Победоносец“ се поклонихме пред мощите на св. Йоан Предтеча, открити на 28 юли 2010 година.

Няколко часа по-късно пристигнахме в Малко Търново, където ни очакваше директорът на Регионалния исторически музей Лазар Налбантов. Заедно разгледахме богатата и разнообразна експозиция на музея, разположена в четири сгради – типични представители на странджанската възрожденска архитектура, отлично съхранени в автентичния си вид. В отдел „Археология“ са събрани находки от три могилни некропола с откритите в тях тракийски куполни гробници от V-III в. пр. Хр., римска гробница от II-IV в., а също и тракийски култов комплекс с каменни жертвеници. Изложени са древни украшения, монети, оръдия на труда, предмети от бита, разнообразна керамика и др. Уредена е и зала, посветена на големия учен проф. Александър Фол, ръководител на разкопките и основател на тракологията у нас.

В залите „Нова и най-нова история“ е проследено развитието на този край през вековете, представени са и версията за възникването и името на града. Отражено е странджанското хайдутство, както и важни моменти от историята на този край – геноцидът над тракийските българи, Преображенското въстание от 1903 година, балканските войни, преселенията

НА ЕКСКУРЗИЯ в Странджа и Одринска Тракия

Софиянци посетиха родните места на своите деди

от 1801-1812 г., 1828-1829 г., 1903 г., 1913 г. и 1978 г., а също така просветното и църковното дело. В специална зала са изложени ценни икони от XVIII и XIX в. на особено почитани странджански светци: Модест, Спиридон, Харалампи, Илия, Мина, Георги, св. Марина и други. В отделна къща е представена природата на Странджа с експонати и снимки от флората и фауната, сбирки от минерали, сред които прочутият странджански мрамор, добиван в този край.

В Попниколовата къща, строена през 1830 година, се намира етнографският отдел, представен с експонати от битовата култура на странджанци, на техния поминък, традиции и обичаи. Специална зала е отредена на нестинарството – уникалния дъвен ритуал, запазен единствено тук, в дъбреите на легендарната планина, с неговите шествия, икони, музика и танци върху жаравата. Той може да бъде видян единствено на празника Св.

св. Константин и Елена“. В двора на къщата е поставена паметна плоча на капитан Стамат Икономов – един от ръководителите на въстанието през 1903 година.

След нощувката в уютни хотели в Малко Търново рано сутринта на 6 май се отправихме към Лозенград. Отбихме се за кратко в Дерекьой – известно някога българско село, родно място на предците на част от участниците в екскурзията. Там разгледахме и няколкото оцелели все още български къщи. С голямо вълнение спомени за своя дядо, живял в селото, разказа Пенка Георгиева.

В Лозенград разгледахме историческия музей с богатата му археологическа сбирка, голяма част от която е разположена в двора на страдата. В нея са събрани предмети и артефакти от различни части на областта. Разходихме се из тесните улички на старата част на града, в която все още са съхранени много къщи в български възрожденски стил от края на XIX

век и началото на XX в. От този край произхождат много предци на тракийци от софийското дружество.

По-късно, на път за Одрин, преминахме през с. Иниджия. Навремето то е било голямо българско село и част от членовете на дружеството са потомци на някогашните му жители. Тук е роден Филчо войвода – закрилникът на онеправданите българи от Лозенградския край до 1866 година.

В самия Одрин пристъпахме на тържествената Света литургия по случай Гергьовден и храмовия празник на църквата „Св. Георги Победоносец“, отслужена от митрополит Наум – секретар на Св. синод, със съдействието на свещеници от Патриаршеската ка-

▪ В двора на църквата „Св. св. Константин и Елена“ в Одрин

тедрала „Св. Александър Невски“ в София и от църквата „Св. Георги“. На състояния се в двора на църквата традиционен тракийски събор с 40-минутна фолклорна програма участваха изпълнители от нашето дружество: възпитаниците на певческата школа „Стефан Кънев-Калинка Стурова“ – дует „Рукатка“ – Георгия Райкова (10 г.) и Мартин Владимиров (гъдулка, 11 г.); Даниел Георгиев (10 г.) и певците Лилия Крумова и Анна Йовкова, които, бурно аплодирани

от публиката, изпълниха народни песни от различни краища на България. Тракийци от софийското дружество се хванаха и на голямото хоро с чудесните песни на любимия народен певец Илия Луков.

По-късно запалихме свещи и в църквата „Св. св. Константин и Елена“ – другата българска светиня в Одрин. Построена през 1869 г., тя е възстановена едва през 2008-а. Поклонихме се и пред паметника на Екзарх Антим I.

▪ Пред паметника на Шукри паша

▪ Децата от дружеството представиха програма на Гергьовден в одринската църква „Св. Георги“.